

Opgave nr. 1

Det barnløse ægtepar, Hallie og hendes mand, der som selvstændig håndværker kun blev kaldt »Murere«, blev gift i 2010. I starten af januar 2020 havde de i fællesskab lejet et sommerhus for månederne marts og april, idet de havde aftalt, at Murere og hans vvs-uddannede medarbejdere skulle gennemføre en større renovering af køkken og bad i den 400 m² store bolig, der tilhørte Hallie. De ville derfor gerne bo et andet sted, mens ombygningen stod på. Renoveringen bestod dels af en kosmetisk udskiftning af det ene badeværelse og køkkenet, dels af en nødvendig udbedring af kloaksystemet, som forsikrings-selskabet krævede for at holde ejendommen vandskadeforsikret, hvilket var en absolut nødvendighed, da de boede i et område, der ofte var præget af oversvømmelser. Manglende udbedring ville få husets værdi til at falde med flere hundrede tusinde kr. ved salg.

Efter at Hallie havde deltaget i hingstekåringen i Herning i februar 2020, fik hun influenzasymptomer og blev beordret i hjemmeisolation. Murere var rasende over Hallies beslutning om at deltage i hingstekåringen. Han var i forvejen irriteret over Hallies hestehold, som efter deres indbyrdes aftale skulle finansieres fuldt ud af Hallie, og mente, at hun selv var ude om, at hun nu var syg af Covid-19. De havde fået oplyst af deres forsikrings-selskab, at de uden udgift kunne ophæve lejekontrakten om sommerhuset pga. Hallies sygdom. Murere, der ikke ville gå med til at ophæve aftalen, flyttede ind i sommerhuset og nægtede Hallie adgang til det. Han nægtede også at sætte sine ben i deres almindelige bolig, da han ikke ville smittes. Hallie var rasende over Mureres beslutning, da det både betød, at de ikke fik bygget om som aftalt og havde udgift til sommerhuslejen. Hun gjorde det klart for ham, at han bare kunne bo gratis på første sal af deres bolig, hvor der både var ekstra køkken og bad, da det tidligere havde fungeret som udlejningslejlighed. Samtidig måtte hun ansætte en hestepasser til at passe hestene, mens hun var syg. I begyndelsen af april, da hun igen var rask, men Murere stadig nægtede at flytte tilbage, bestilte Hallie uden hans vidende et andet håndværkerfirma til at udføre de mest nødvendige

reparationer af kloaksystemet. Hun indhentede flere tilbud og antog det billigste firma. Da Mureren hørte det, bad han straks en advokat om at beregne en bodeling mellem dem, så han kunne vurdere, om han havde råd til at blive skilt. Hallie ejede da fire heste til en samlet værdi af 600.000 kr., og de var hendes fuldstændige særeje ifølge formgyldig ægtepagt oprettet i juli 2018. Udgifterne ved hesteholdet blev afholdt af indtægter ved avl. Hun ejede også den landejendom, der udgjorde familiens helårsbolig. Den havde da en salgsværdi på 4.050.000 kr. Der var realkreditlån med sikkerhed i ejendommen for 3.000.000 kr. og et lån på 600.000 kr., som Hallie havde optaget hos sine forældre for at få råd til udbetalingen, da hun købte ejendommen. Hun havde siden lånt 50.000 kr. af Mureren til at få anlagt en ny terrasse, og pengene var ikke betalt tilbage. Mureren ejede kun sit murerfirma, som blev værdiansat til 0 kr. pga. den stadig usikre økonomi, samt en opsparing på 50.000 kr. Han havde ifølge parrets formgyldige ægtepagt fra 2018 brøkdels-særeje med halvdelen af sin formue som skilsmis-særeje og halvdelen som delingsformue samt med bestemmelse om, at evt. fremtidig gæld skulle fradrages fuldt ud i hans delingsformue.

Hallie havde i april betalt hestepasseren 20.000 kr. for »Corona-pasningen« samt tilridning af en af hestene hos en berider, hvilket beløb sig til yderligere 100.000 kr. Den tilredne hest var i den forbindelse steget ca. 25.000 kr. i værdi. Hun havde anvendt opsparede midler fra sin almindelige indtægt til betalingen. Hun havde ligeledes betalt håndværkerregningen på 100.000 kr. for opsparede midler og havde nu ikke nogen opsparing. Regningen for sommerhuset for månederne marts og april var ikke betalt og beløb sig til 30.000 kr., og det samme gjaldt regningen for maj, som Mureren på egen hånd havde indgået aftale om, og som han havde forhandlet ned til 10.000 kr.

1) Hvordan skal advokaten gøre boet op efter de legale regler, når de begge ønsker mest muligt, og Mureren mener, at han kunne have foretaget kloakeringen for 25.000 kr.?

Løsningsvejledning til opgave nr. 1 (familieret):

Bemærk, at parret ikke bliver skilt eller separeret, og det vil derfor være meningsløst og vise manglende overblik over relevante og irrelevante regler, såfremt der indsættes afsnit om ophørs- og opgørelsesdag, medmindre et sådant afsnit er klart skræddersyet til opgaven.

SPØRGSMÅL 1:

1. Parrets formueordning

Ægteparret har indgået ægtepagt om særeje, således at Hallies heste er hendes genstandsbestemte, fuldstændige særeje, jf. ÆFL § 12, stk. 1, nr. 2, jf. § 12, stk. 2, nr. 1. Murerens formue er omfattet af en bestemmelse om brøkdels-særeje, jf. ÆFL § 12, stk. 2, nr. 3, og halvdelen skal være skilsmis-særeje, jf. ÆFL § 12, stk. 1, nr. 1. Den aftale, som ægtefællerne har indgået, om at Murerens fremtidige gæld skal fradrages fuldt ud i hans delingsformue, er ugyldig, idet ÆFL § 18, stk. 2, udtrykkeligt angiver, at en sådan bestemmelse kun kan træffes for gæld, der allerede eksisterer på aftaletidspunktet.

Familieret 2019: Kap. 7, afsnit 4.1-4.2, 4.4.3 og 4.7.

2. De ubetalte regninger for sommerhuslejen

Parret hæfter i det ydre forhold i fællesskab for månederne marts og april, som de sammen havde indgået aftale om. I det indre forhold hæfter Mureren alene for hele perioden, idet han på egen hånd valgte at fastholde lejeaftalen og udnytte sommerhuset mod Hallies udtrykkelige ønsker.

Mureren hæfter alene – både i det indre og det ydre forhold – for gælden på 10.000 kr., der vedrører maj måned.

Gælden på i alt 40.000 kr. skal derfor fratrækkes fuldt ud hos Mureren, og den skal fratrækkes i hans brøkdels-særeje svarende til, at halvdelen fratrækkes i hans skilsmis-særeje og halvdelen i hans delingsformue, jf. ÆFL § 29, stk. 1 og 2, idet aftalen om fradrag af gæld udelukkende i delingsformuen ikke er gyldig.

Familieret 2019: Kap. 7, afsnit 4.1-4.2, 4.4.3 og 4.7.

3. Hallies betaling af udgifter til hesteholdet

Hallies heste er omfattet af særejebestemmelsen, og ægtefællerne har aftalt, at hun skal afholde alle udgifter i forbindelse med hesteholdet. Det har hun også gjort, og hun har betalt med egne midler fra delingsformuen. Hun har derved overført midler fra delingsformuen til sit særeje, hvorfor Mureren kan gøre et reguleringskrav gældende efter ÆFL § 38, stk. 1, 1. pkt. Det er ligegyldigt for anvendelsen af § 38 og for beregningen af kravet, at der kun er sket en mindre værdistigning. Kravet fastsættes til reduktionen af delingsformuen, jf. ÆFL § 38, stk. 1, 2. pkt., og udgør således 120.000 kr.

Det er en alvorlig fejl at inddrage den allerede betalte udgift som en gældspost i boopgørelsen.

Familieret 2019: Kap. 14, afsnit 3.

4. Hallies betaling for boligændringerne

Den nødvendige kloakreovering har ganske vist medført en nedgang i Hallies delingsformue, men er anvendt til ejendommen, der ligeledes er delingsformue, og formuenedgangen giver derfor ikke anledning til noget reguleringskrav. Der kan ikke være tale om misbrug i denne situation, idet reparationen er nødvendig. Det er underordnet, at Mureren havde tilbudt at udføre reparationen, idet han jo ikke indfrier løftet om at gøre det. Hallie antager det billigste firma efter at have indhentet flere tilbud og kan derfor på ingen måde siges at have misbrugt sin rådighed over formuen, jf. ÆFL § 40.

Familieret 2019: Kap. 14, afsnit 3.

5. Gælden vedrørende terrassen

Hallie har indgået en låneaftale med Mureren, jf. ÆFL § 2, stk. 1, og gælden skal optræde i hendes delingsformue, da den er anvendt til forbedring eller vedligeholdelse af hendes delingsformueejendom, jf. ÆFL § 29, stk. 1, 2. pkt. Murerens krav skal optræde med halvdelen i hans delingsformue og halvdelen i hans særeje, da hele hans formue er brøkdels-særeje.

Familieret 2019: Kap. 13, afsnit 7.

AKTIVER/PASSIVER	M		H	
	Særeje	Delingsformue/ bodel	Delingsformue/ bodel	Særeje
Bolig			4.050.000 kr.	
Realkreditlån			÷ 3.000.000 kr.	
Gæld til køb af boligen			÷ 600.000 kr.	
Hestene				600.000 kr.
Håndværkerfirma	0 kr.	0 kr.		
Opsparing	25.000 kr.	25.000 kr.		
Gæld for sommerhusleje	÷ 20.000 kr.	÷ 20.000 kr.		
Gæld fra terrasse	25.000 kr.	25.000 kr.	÷ 50.000 kr.	
Netto	30.000 kr.	30.000 kr.	400.000 kr.	600.000 kr.

Samlet delingsgrundlag		430.000 kr. ÷ 120.000 kr.		
Reguleringskrav (ÆFL § 38)		= 310.000 kr.		
Ligedeling af resten		155.000 kr.	155.000 kr.	
Tillæg af reguleringskrav		+ 120.000 kr.		
Boslodder		275.000 kr.	155.000 kr.	

Boslodstilsvaret er på 245.000 kr. fra Hallie til Mureren (275.000 kr. ÷ 30.000 kr.), og dertil skal Hallie betale sin gæld til Mureren på 50.000 kr. Gælden kan dog ikke opkræves af Mureren på skiftet, men må opkræves efter de almindelige regler om gældsinddrivelse.

Da Hallie er medhæftende for de 30.000 kr. til sommerhusudlejerens, kan hun vælge at betale hele beløbet til sommerhusudlejerens og så modregne det i boslodstilsvaret, hvorefter hun kun skal betale Mureren 245.000 kr. Alternativt kan hun påberåbe sig ÆSKL § 56 og kræve, at Mureren selv betaler gælden eller stiller sikkerhed for betalingen. Da Hallie ikke skal betale noget af gælden i det indre forhold, vil det ikke give mening for Mureren at påberåbe sig ÆSKL § 56.

Familieret 2019: s. 109, s. 267 f., s. 268 ff., s. 273 ff., s. 277 og s. 279.

Opgave nr. 2

Advokaten Mads og lektoren Carola blev gift i januar 2017. Mads havde fra en kort romance i 2010 tvillingerne Louise og Figo, som boede hos deres mor, og som han kun besøgte få gange om året. Carola havde ingen børn, men betragtede sin kollega Evys børn Anne og Erik som sine, og de kaldte hende ”medmor”. Efter rådgivning fra Mads’ chef i firmaet BækBeige havde ægtefællerne oprettet en formgyldig ægtepagt, hvori de havde bestemt: ”Vi skal begge have fuldstændigt særeje for halvdelen af alt, hvad vi hver især ejer, dog således, at halvdelen af særejet bortfalder efter fem års ægteskab.” Ægteparret boede i Carolas lejlighed, som hun havde fået af sine mor i 2009. Moderen havde i den forbindelse bestemt, at 100.000 kr. af lejlighedens værdi skulle være Carolas fuldstændige særeje.

D. 21. marts 2020 blev parret efter Mads’ ansøgning separeret på grund af Carolas utroskab nytårsaften. Mads blev – som følge af Corona-pandemien – boende i lejligheden og gjorde intet forsøg på at finde en ny bolig. I december 2020 døde Carola pludseligt. På skiftet kom det frem, at hun i marts 2020 havde tegnet en livsforsikring på 100.000 kr. og oprettet et testamente, som hun i juli 2020 havde underskrevet foran to voksne naboer, der straks underskrev testamentet. Testamentet havde følgende ordlyd:

”Mine børn skal arve 100.000 kr. hver. Min veninde og mentor Astrid skal arve mit spisestel, som jeg har arvet fra min farmor. Resten af arven skal gå til Røde Kors.”

Lejligheden havde nu en friværdi på 600.000 kr. Carola ejede desuden spisestellet til en værdi af 20.000 kr. mens Mads havde indbo for 70.000 kr., aktier til en værdi af 700.000 kr. og et maleri til en værdi af 50.000 kr.

Louise, Figo, Anne og Erik gjorde hver især gældende, at de skulle arve 100.000 kr. Astrid, Anne og Carolas bror Christian ønskede alle at udtage spisestellet, og både Anne og Christian gjorde gældende, at spisestellet havde en særlig erindringsværdi for dem.

Hvordan skal boet deles, når alle ønsker mest muligt? Hvem har ret til at udtage spisestellet? Hvem har ret til livsforsikringen?

Løsningsvejledning til opgave nr. 2 (arveret):

1. Ægteskabet

Mads anmodede om separation i marts 2020, men han blev boende sammen med Carola, og selvom dette for en periode kan have været nødvendigt som følge af Corona-pandemien, er separationens virkninger bortfaldet, jf. ÆL § 31, da parret fortsat bor sammen et år senere.

Litteratur: Familieret 2019, s. 68 ff.

2. Ægtefællernes formueordning

Ægtefællerne har bestemt fuldstændigt særeje om halvdelen af deres aktiver. Denne særejeform er lovlig, jf. ÆFL § 12, stk. 1, nr. 2, og ÆFL § 12, stk. 2, nr. 3. Der er tale om et aftrapningssæreje, jf. ÆFL § 12, stk. 5, men eftersom ægtefællerne på skiftetidspunktet ikke har været gift i fem år, er der ikke sket en aftrapning endnu.

Litteratur: Familieret 2019, s. 137 ff. og s. 147 f.

2.1. Carolas lejlighed

Carolans mor har ved overdragelsen af andelslejligheden til Carola truffet bestemmelse om genstandsrelateret sumsæreje, jf. ÆFL § 12, stk. 2, nr. 4. Det fremgår imidlertid af ÆFL § 23, stk. 1, at gavegiver *ikke* kan træffe bestemmelse om sumsæreje, hvorfor lejligheden får den samme formuestatus som resten af ægtefællernes formue.

Litteratur: Familieret 2019, s. 155 f.

3. Arven efter Carola

3.1. Arvinger efter Carola

Mads er legal arving efter Carola, jf. AL § 9. Mads' børn er ikke arvinger, og uanset at Carola betragtede Anne og Erik som sine børn, er de heller ikke legale arvinger efter hende. Carolans bror, Christian, er ikke arving efter hende, da hun er gift. Astrid er genstandslegatar og Røde Kors er residualarving jf. testamentet.

Litteratur: Arveret 2018, s. 49 ff.

3.2. Hvilket beløb falder i arv?

Ægtefællernes samlede formue består af 1.440.000 kr. Hertil kommer Carolans livsforsikring på 100.000 kr. Det er en fejl, hvis eksaminanden behandler spisestellet som et aktiv, der udelukkende tjener til Carolans personlige brug, og som følge deraf diskuterer, om det kan udtages forlods efter AL § 11, stk. 1, nr. 1.

AKTIVER/PASSIVER	M's særeje	M's bodel	C's bodel	C's særeje
Andelslejligheden			300.000 kr.	300.000 kr.
Spisestellet			10.000 kr.	10.000 kr.
Indboet	35.000 kr.	35.000 kr.		
Maleriet	25.000 kr.	25.000 kr.		
Aktierne	350.000 kr.	350.000 kr.		
Netto	410.000 kr.	410.000 kr.	310.000 kr.	310.000 kr.
Boslodsberegning (410.000 kr. + 310.000 kr. = 720.000 kr./2)				
Boslodder		360.000 kr.	360.000 kr.	

Der falder således (360.000 kr. + 310.000 kr.) 670.000. kr. i arv efter Carola, hvoraf 502.500 kr. (3/4) er friarv, og 167.500 kr. (1/4) er tvangsarv, jf. AL § 10.

Litteratur: Arveret 2018, s. 70 f. og s. 262 f.

3.3. Fordelingen af arven

Da Mads har sit særeje på 410.000 kr., sin boslod på 360.000 kr. og sin tvangsarv på 167.500 kr., er det allerede af den grund ikke nødvendigt at forholde sig til spørgsmålet om suppleringsarv, jf. AL § 11, jf. AL § 11, stk. 2.

Litteratur: Arveret 2018, s. 71 f.

4. Testamentet

Da det fremgår af opgaven, at alle parter ønsker mest muligt, må det lægges til grund, at Mads, der er Carolas eneste legale arving, anfægter testamentet, jf. AL § 79. Der skal herefter tages stilling til testamentets gyldighed.

Testamentet er et gyldigt vidnetestamente. Vidnerne er Carolas naboer, der ikke er begunstiget i testamentet, og det fremgår udtrykkeligt af opgaven, at de er voksne, hvorfor betingelserne i AL § 64, stk. 2-3, er opfyldt. Den omstændighed, at Carola har skrevet testamentet på et tidligere tidspunkt, har ingen betydning, da hun underskriver det foran testamentsvidnerne, som straks efter underskriver det som vidner, jf. AL § 64, stk. 1.

Litteratur: Arveret 2018, s. 171 f. og s. 191 ff.

4.1. Fortolkning af testamentet

Det fremgår af opgaveteksten, at Carola ikke selv har børn. Spørgsmålet er herefter, om de i testamentet omtalte sumlegater til ”mine børn” skal bortfalde. Henset til at Carola selv må være klar over, at hun ikke har nogen børn, skal eksaminanden forholde sig til, om det er muligt ved en fortolkning at komme frem til, hvilke børn Carola har haft til hensigt at begunstige.

Stedbørn kan efter en konkret fortolkning betragtes som omfattet af udtrykket ”mine børn”. Eftersom Louise og Figo ikke bor hos Mads og Carola, og der i øvrigt intet er oplyst i opgaven om, at hun har et særligt forhold til tvillingerne, som Mads kun besøger få gange om året, må det lægges til grund, at det ikke har været Carolas hensigt at begunstige dem. Det fremgår af opgaven, at Anne og Erik kalder Carola for ”medmor”, og at Carola ”betragtede dem som sine”. Det må herefter lægges til grund, at det er Anne og Erik, der er omtalt som ”mine børn”.

Skulle eksaminanden efter en konkret vurdering komme frem til, at såvel Louise og Figo som Anne og Erik er begunstiget efter testamentet, vil argumentationen herfor være afgørende. Derimod er det en fejl, hvis den studerende afviser, at Anne og Erik er begunstiget efter testamentet, da opgaven indeholder meget klare holdepunkter for, at Carola har haft til hensigt at begunstige dem.

Litteratur: Arveret 2018, s. 241 ff.

5. Hvem har ret til at udtage spisestellet?

Det fremgår af testamentet, at Astrid har ret til at udtage spisestellet, og da Mads ikke ønsker at udtage det, vil det være en fejl at diskutere, om Carola skulle have hans samtykke til at råde over det i testamente efter AL § 91. Hverken Anne eller Christian er legale arvinger efter Carola, og det er derfor forkert at diskutere betydningen af, at de begge påberåber sig, at stellet har særlig erindringsværdi for dem. Det vil være en fejl at antage, at Anne skal anses som omfattet af arvelovens regler om børns udtagelsesret, blot fordi de uformelt anser Carola for at være Annes ”medmor”. Christian har ingen udlægsret efter AL § 6, stk. 1, og det er derfor heller ikke relevant at fremhæve, at udlægsretten efter § 6, stk. 1, viger for testamenter, jf. AL § 8.

[AL § 40 gennemgås ikke til undervisningen og er ikke selvstændigt behandlet i pensum. Skulle eksaminanden alligevel nævne bestemmelsen i relation til Anne (den er ikke relevant i relation til Christian, der slet ikke er arving), skal Annes ønske om at udtage stellet afvises efter AL § 8. Der er ingen holdepunkter for eller anledning til at diskutere, om stellet har en særlig erindringsværdi for Anne].

Det betragtes som en grov fejl, hvis eksaminanden diskuterer AL § 11, stk. 4, da ingen af betingelserne for at kunne anvende bestemmelsen er opfyldt.

Litteratur: Arveret 2018, s. 47 f. og s. 78 ff.

6. Hvem har ret til at modtage livsforsikringssummen?

Spørgsmålet om livsforsikringssummen skal besvares efter forsikringsaftaleloven, og beløbet tilfalder således ikke testamentsarvingerne, medmindre der er holdepunkter for at antage dette i forsikringsaftalen. Det fremgår ikke af opgaveteksten, at Carola har indsat en begunstiget i forsikringsaftalen, og derfor arver Mads som Carolas nærmeste pårørende forsikringssummen, jf. FAL § 105 a, stk. 1.

Litteratur: Notat om forsikrings- og pensionsrettigheder på dødsboskifte.

7. Fordeling af arven

Mads (tvangsarven):	167.500 kr.
Anne:	100.000 kr.
Erik:	100.000 kr.
Røde Kors (residualarving):	282.500 kr.
Astrid (spisestellet):	20.000 kr.

I alt: 670.000 kr.

Litteratur: Arveret 2018, s. 248 ff.